

A vecsembükki ↕ zombolyok ↕

Írta: Bekey Imre Gábor

.....
**Külön lenyomat a Turista Közlöny 1914-ik évi 3-ik
számából**

A barlangkutatás ma már szervezve van Magyarországon. Ezzel is egy nagy kötelességet róttunk le a külfölddel szemben.

Franciaországban a barlangkutatás évtizedes ásatások nyomán már régen külön tudományággá fejlődött, Martel pedig egész Európára kiterjedő turisztikai kutatásai révén a francia géniusznak ezen a téren is biztosította az elsőséget, addig Magyarország itt is az utolsó helyre szorult. Horvátország, Krajna és Morvaország a kormány, a hazafias bankok és a lelkes társadalom adakozásaiból egyenként is nagyot alkotott, azalatt mi tétlenül néztük a körülöttünk zajló lázas kulturmunkát. Pedig milyen gazdag az ilyen kincsekben is a mi drága hazánk! Talán nincs Európában még egy ország, ahol annyi barlang lenne mint nálunk.

Franciaország és Magyarország jégmentes volt a diluviumban, tehát az őszember csak ezen a két helyen élhetett. Több tízezer esztendő kultúra milliókat érő kincse van a mi barlangjaink fenekén eltemetve. Nálunk vannak a világ legszebb cseppkő- és jégbarlangjai. Százával szerteszórva az országban. Idegenek százezernyi tömege kellene, hogy ostromolja a mi földünket, de az ország kong az ürességtől. Egy borzasztó átok fojtogatja erőtlő duzzadó testünket. Az első lehetnénk és mégis az utolsók között kullogunk. Ölünkben a gazdagság és mi éhezünk és nyomorgunk.

Ezt a rettenetes élehetlenséget és fásultságot megtörni, az emberekbe lelket önteni olyan nagy hivatás, amely a legnagyobb

fáradozást is boldog kötelességévé teszi azoknak, akik ennek a nagyra hivatott, de alvó nemzetnek fölébresztésére vállalkoznak, hogy egyszerre pótolhassa összes mulasztásait. Nem volt hiú remény és meddő munka, már bontakozik a ködből a jövő nappala.

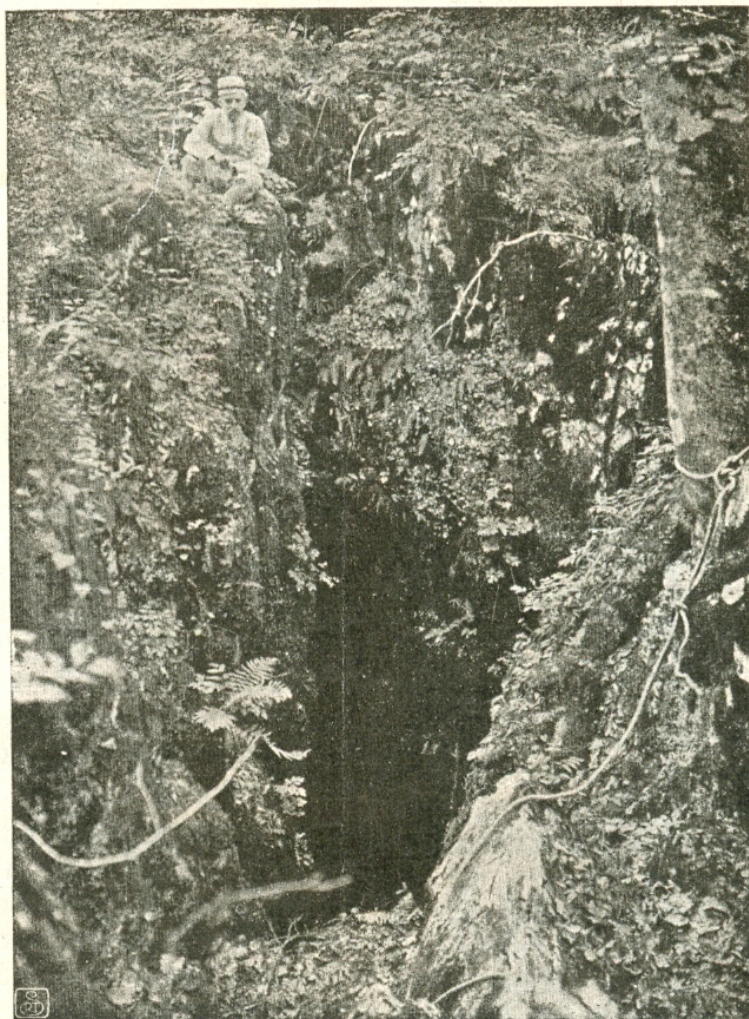
A magyarhoni Földtani Társulat kebelében az 1910. év folyamán megalakult a barlangkutató-bizottság, amelyből 1913. évben szakosztály lett. Egy folyton szaporodó és izmosodó csapatná fejlődött azóta a lelkesülők száma, amely mindinkább nagyobb feladatok sikeres leküzdésére vállalkozhatik. Rövid fennállása óta szerte-széjjel kutatott az országban, minden lépése nyomán egy újabb remény fakadt, hogy itt csak akarni kell és nagyot lehet alkotni.

A külföld szeme rajtunk csüng és feszült figyelemmel várja az újabb eredményeket. Amelyik barlang fenekét megbolygatja a csákány és a kapa, az ontja magából a kincseket. Fialat ásató gárdánk ugrásszerűen szerzett hírnevet, csak a turisztikai barlangkutatás nem tudott még eszközök hiányában nagyot alkotni, de azért a közel jövőben a budai torna-egyesület fiatal tornászaiából szervezett csapat, ha kellően föl lesz szerelve, néhány meglepetéssel fog szolgálni.

A barlangkutató-bizottság megalakulását követő 1911. év nyár elején gróf Hadik János és Pongrácz Jenő földbirtokos hívására dr. Jordán Károly, Jordán Viktor és Scholtz Pál Kornél társaim kíséretében kiszálltam Komjátiban és Tornanádaskán, hogy az Abauj-Tornamegye Vecsembükk-hegység szilassi fensíkjának zsombolyait átkutassuk. Vittünk

magunkkal több különböző hosszúságú, összesen 40 méter összekapcsolható kötélletrát és összesen 150 méter hosszú manillaköteleket. Szegényes felszerelés, habár az összetett kötélletrával mászási eshetőségek nélkül is 8 emelet mélységbe bocsátkozhatunk le, de abban bizakodtunk, hogy még nagyobb mélységek esetén sem fogunk teljesen merőleges falakkal találkozni, hanem közbe egyes kiszögelések és lépcsőkre kötelekkel is le szállhatunk. Nemkülömben kipróbált mászóképeségünk is a sikert valószínűvé tette.

haladunk el. Ezen töbrök legtöbbször kisebb-nagyobb merőlegesen lefelé hatoló lyukak tátonganak. A nép a kisebbeket ravaszlyukaknak, a nagyobbakat zombolyoknak nevezi. Babonás félelemmel kerüli a tájkukat és száraz ággal, gallyal övezi körül őket, nehogy a legelésző marha, de még az ember is, különösen esti sötétségben, beleveessen titokzatos mélységükbe. Így is súgva rebesgetik mögöttem, hogy sok titokzatosan eltűnt legény csontja fehéredhetik lent a mélység fenekén, ki tudja, nem büntény

A Vecsembükk-zomboly

Bekey I. G. felvétele

A környék kíváncsi legényei közül kiválasztottak még napszámberért sem akartak elfogadni, olyan kitüntetésnek vették a szerepelhetést.

Összesereglett a környék intelligenciája, a falu népe valósággal ünnepezt bennünket, amikor megindult a karaván a hegy felé.

A faszegény fensik már a kezdődő el-karsztosodás jeleit mutatja. Lépten-nyomon hatalmas tölcsérszerű süppedések peremén

áldozatai-e? A legelső egy 22 méteres kisebb ravaszlyuk volt, amelybe térd- és háttámaszban kötéllel bocsátkoztunk le. A fenék nem ágazott el és el volt izaposodva. A másik sem volt ugyan mélyebb, de a lebocsátkozáshoz már kötélletra kellett. Két rövid ágra oszlott, amelynek egyikében gyönyörű cseppköveket találtunk. Ettől közeli távolságban a *Fenyveszomboly* már 30 méter mély volt és a kötélletrán kötélbiztosítással Gedeon képviselőt is

levittük. Ez a zsomboly is két vakágra oszlott, amelyek szép cseppkőképződményekkel voltak telve. Lent a mélységben fényképeztem is. A föl villanó magnézium azonban olyant durrant, hogy a fönt lévők azt hitték, összeomlik a barlang, mert a lábuk alatt a föld is megremegett. A feneket borító kőtörmelék között rendkívül sok állati csontot találtunk, amelyeket a lebocsátott kosarakba rakva fölhuzattunk és garmadába rakattunk. Kétségtelen, hogy nem a víz által besodort őszállatok, hanem a vigyázatlanul bezuhant háziállatok

méter, vagyis 18 emelet mélységben ért feneket. A zsineg vége nedves volt, lent tehát viznek kell lennie. A *Szabó-pallag* mélységét 62 méterben állapítottuk meg. A *Derecki-zsomboly* megmérése pedig 56 méter mélységet eredményezett. Ezek a méretek azonban korán sem tekinthetők a zsombolyok tényleges mélységének, sőt nagyon valószínű, hogy a mérő-szallag egy-egy lépcsőn megakadt.

Minden jel arra vall, hogy a zsombolyok egy kiterjedt barlanghálózat kürtői. Ez a barlang pedig földalatti patak-meder. A fensik

A Derecki-zsomboly

Bekey I. G. felvétele

csontjaira bukkantunk. Öt-hat ökör, birka és disznó koponyája és lábszárcsontjai heverték a kövek alatt eltemetve.

Tizennégy zsomboly és ravaszlyuk közül csak hárommal nem tudtunk megbirkózni, mert egyrészt teljesen sima, merőleges falakban törtek le, másrészt kötélhágcsónk hosszánál jóval mélyebbek voltak.

A *Vecsembükk-zsomboly* merőleges falai mentén lebocsátott mérőszallag és lámpa 89

lábánál ugyanis bővizű források fakadnak, amelyek esős időben nagy erővel sugározzák ki a vizet. Minthogy azonban a fensik relatív magassága 300 méter, a kutatásnak nagy mélységeket kell majd leküzdenie.

A külföldi kutatások eredményei bizonyítják, hogy a zsombolyok több száz méter mélyek is lehetnek. Ezeknek a kikutatása azonban csakis fölvonó készülékek segítségével történhetik. Kötélen, fékezve, lehetne

A Szabó-pallag

Bekey I. G. felvétele

ugyan több száz méterre is lecsuszni, de az is igaz, hogy ezt még ezideig senki sem próbálta meg és bizony a legtöbb vállalkozó még lefelé is elszerencsétlenednék. Kötélen önerőből feljönni még 40 méter mélységből sem lehet, sőt abban az esetben se, ha a mászót egy biztosító kötéllel egyidejűleg fönt több ember is huzná, mert eltekintve, hogy

a foszladozó kötél ki is bírná a terhet, a mászót az alatt bizonyos, hogy megfojtaná.

A kötélhágcsón is csak bizonyos határig lehet lehatolni és följönni, habár az egyéni képességek itt is érvényesülnek. A kötélhágcsón kihajlik a test és ennek ellensúlyozása nagy fizikai erőt fogyaszt, nem is említve magát a kapaszkodást, amelynek fárasztó

A kutató-csapat

Bekey I. G. felvétele

voltát a derékra kötött és fönt vontatott biztonsági kötél csak csekély mértékben csökkenti. Hisz a megfeszülő kötél fájdalmat okoz. A derékra kötött kötél tehát csak erkölcsi biztosíték és így a nehéz, páratelt levegőben végzett és gyorsan fárasztó erős fizikai munka, könnyen tulerőltetésre kényszeríti az embert és kész a szívtágulás. De ez a leelkedő bajok közül a kisebbik. Husz méteren túl az emberi hang már csak nehezen érthető, a szavak elmosódnak, pedig mennél mélyebbre jut a leszálló, annál fokozottabb mértékben lenne szüksége társai segítségére. Nem jelezheti többé, mikor kell a kötelet feszíteni vagy engedni, úgy hogy akaratával szemben könnyen annak ellenkezője történhetik, ami végzetes lehet. Tábori telefon nélkül tehát minden ilyen vállalkozás kockázatos.

A leszállót ezenkívül folyton az a veszély is fenyegeti, hogy a kötél vagy a hágcső ingása, esetleg a kíváncsi nép tolongása folytán a zomboly nyílása körül mindig tömegesen található laza kövek egyike kimozdul és lezuhan. Emberhalált már egy mogyoró nagyságú kő is előidézhethet.

A zombolyok mélyén ezenkívül esetleg összegyülemlött szénsav is lehet, amely pillanatok alatt megölheti a kutatót, még mielőtt a telefonjelzést megadhatná, de kérdés az is

vajjon a vészjel után ideje korán vonják-e föl a szabadba.

Látható tehát, hogy egy ilyen vállalkozás rendkívüli elővigyázatot igényel, mert könnyen emberhalállal végződhetik.

Ha a szakosztályt a társadalom áldozatkészsége megfelelő eszközökhöz juttatja, úgy az idei nyáron a kutatást ezen a helyen újra megkezdhetjük s lehet, hogy a patakok kibuvása helyének kirobbantásával egy az aggtelekihez hasonló, szépségekben gazdag barlangot fogunk föltárhatni.

Példaképen álljon előttünk a folyton ócsárolt Ausztria, amely a maga idegen forgalmának emelése végett a turisztikai barlangkutatás érdekében is milliókra menő áldozatokat hozott. Az adelsbergi barlang föltárása egy azelőtt nyomorgó vidék egész lakosságát jóléttel árasztotta el. A kutató eszközök bőségéről tanuskodik a Kačna-Jama 263 méter mély zombolyának kikutatása is, ahová ma már vaslépcsőkön tódul le az ideáramló kíváncsi idegenek serege.

Mindig panaszkodunk, hogy az idegenek elkerülnek minket, de nem gondolunk arra, hogy az idegen, ha már költekezik, látni is akar valamit.

Dolgozzunk és az eredmény nem fog késni!

